

ÔN TẬP HÈ TOÁN LỚP 4

CHỦ ĐỀ 3: GIẢI BÀI TOÁN CÓ LỜI VĂN

I. LÝ THUYẾT

1. Bài toán: Tìm hai số khi biết tổng và hiệu của hai số đó

Muốn tìm hai số khi biết tổng và hiệu của hai số đó, ta có thể thực hiện theo một trong hai cách sau:

Cách 1: Tìm số bé trước

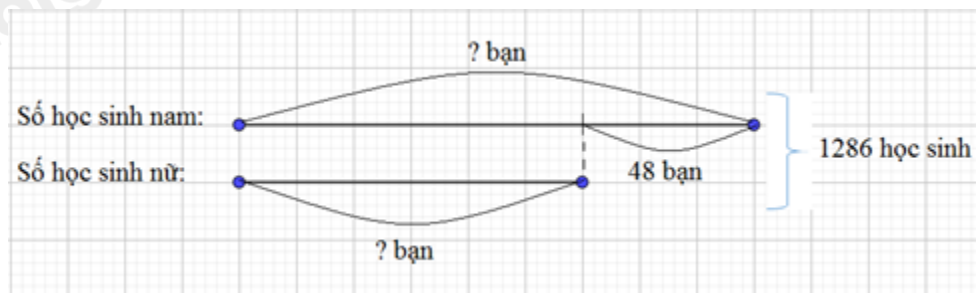
$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

Cách 2: Tìm số lớn trước

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

Ví dụ 1: Trường Tiểu học Kim Đồng có tất cả 1286 học sinh, biết số học sinh nam nhiều hơn số học sinh nữ là 48 bạn. Tính số học sinh nam, số học sinh nữ của trường?

Lời giải:

Số học sinh nam của trường là:

$$(1286 + 48) : 2 = 667 \text{ (học sinh)}$$

Số học sinh nữ của trường là:

$$1286 - 667 = 619 \text{ (học sinh)}$$

Đáp số: nam: 667 học sinh, nữ: 619 học sinh

Ví dụ 2: Một hình chữ nhật có chiều dài hơn chiều rộng là 24 cm và tổng của chúng là 92 cm. Tính diện tích của hình chữ nhật đã cho?

Lời giải:

Chiều dài hình chữ nhật là:

$$(24 + 92) : 2 = 58 \text{ (cm)}$$

Chiều rộng hình chữ nhật là:

$$92 - 58 = 34 \text{ (cm)}$$

Diện tích hình chữ nhật là:

$$58 \times 34 = 1972 \text{ (cm}^2\text{)}$$

Đáp số: 1972 cm^2

2. Bài toán: Tìm số trung bình cộng

Muốn tìm số trung bình cộng của nhiều số, ta lấy tổng các số đó chia cho số các số hạng

Ví dụ 1. Lớp 4A có 32 học sinh, lớp 4B có 37 học sinh, lớp 4C có 36 học sinh. Hỏi trung bình mỗi lớp có bao nhiêu học sinh?

Cách giải

Trung bình mỗi lớp có số học sinh là:

$$(32 + 37 + 36) : 3 = 35 \text{ (học sinh)}$$

Đáp số: 35 học sinh

Ví dụ 2. Trung bình cộng số tuổi của bố, mẹ và Hoa là 32 tuổi. Nếu không tính tuổi bố thì trung bình số tuổi của mẹ và Hoa là 28 tuổi. Hỏi bố Hoa bao nhiêu tuổi?

Cách giải

Tổng số tuổi của bố, mẹ và Hoa là:

$$32 \times 3 = 96 \text{ (tuổi)}$$

Tổng số tuổi của mẹ và Hoa là:

$$28 \times 2 = 56 \text{ (tuổi)}$$

Bố Hoa có số tuổi là:

$$96 - 56 = 40 \text{ (tuổi)}$$

Đáp số: 40 tuổi

3. Bài toán rút về đơn vị

Ví dụ 1. Cửa hàng bán 5 chiếc bút chì giá 30 000 đồng. Bạn Bình muốn mua 8 chiếc bút chì như thế. Hỏi bạn Bình phải trả bao nhiêu tiền?

Tóm tắt:

5 chiếc bút: 30 000 đồng

8 chiếc bút: ? đồng

Bài giải

Giá tiền 1 chiếc bút chì là:

$$30\,000 : 5 = 6\,000 \text{ (đồng)}$$

Mua 8 chiếc bút chì phải trả số tiền là:

$$6\,000 \times 8 = 48\,000 \text{ (đồng)}$$

Đáp số: 48 000 đồng

Ví dụ 2. Xếp đều 36 quả táo vào 9 khay. Hỏi có 68 quả táo thì xếp được bao nhiêu khay như vậy?

Tóm tắt:

36 quả táo: 9 khay

68 quả táo: ? khay

Bài giải

Số quả táo trong mỗi khay là:

$$36 : 9 = 4 \text{ (quả)}$$

Số khay để xếp 68 quả táo là:

$$68 : 4 = 17 \text{ (khay)}$$

Đáp số: 17 khay

II. BÀI TẬP TỰ LUYỆN

Câu 1. Một kho có 126 tấn gạo tẻ và gạo nếp, trong đó số gạo nếp ít hơn số gạo tẻ là 24 tấn. Tính số gạo nếp và số gạo tẻ trong kho đó.

Câu 2. Một hình chữ nhật có chu vi 156 dm, chiều dài hơn chiều rộng 8 dm. Tính diện tích của hình chữ nhật đó.

Câu 3. Hiện nay bà hơn cháu 48 tuổi. Cách đây 4 năm tổng số tuổi của hai bà cháu là 72 tuổi. Tính tuổi của mỗi người hiện nay.

Câu 4. Hai kho gạo có 155 tấn. Nếu thêm vào kho thứ nhất 8 tấn và kho thứ hai 17 tấn thì số gạo ở mỗi kho bằng nhau. Hỏi lúc đầu mỗi kho có bao nhiêu tấn gạo.

Câu 5. Hai thùng dầu có tất cả 50 lít. Sau khi người ta đổ thêm 5 lít dầu vào thùng I và đổ thêm 10 lít dầu vào thùng II thì lúc đó thùng I nhiều hơn thùng II là 9 lít dầu. Hỏi lúc đầu mỗi thùng có bao nhiêu lít dầu?

Câu 6. Một thửa ruộng hình chữ nhật có chu vi 140 m. Tính diện tích thửa ruộng đó, biết rằng nếu tăng chiều rộng 6 m và giảm chiều dài 6 m thì thửa ruộng đó trở thành hình vuông.

Câu 7. Một kho gạo, ngày thứ nhất sản xuất 180 tấn, ngày thứ hai sản xuất 270 tấn, ngày thứ ba sản xuất 156 tấn. Hỏi trung bình mỗi ngày cửa hàng đã sản xuất được bao nhiêu tấn gạo?

Câu 8. Trung bình cộng của ba số là 94. Biết số thứ nhất là 85 và số thứ nhất hơn số thứ hai

là 28. Tìm số thứ ba.

Câu 9. Nhà bạn An thu hoạch được 75kg lạc. Nhà bạn Ngọc thu được nhiều hơn nhà bạn An 10kg lạc. Nhà bạn Huệ thu được nhiều hơn trung bình cộng của nhà An và Ngọc là 15kg lạc. Hỏi mỗi nhà thu hoạch trung bình được bao nhiêu ki-lô-gam lạc?

Câu 10. Một đoàn xe chở hàng. Tốp đầu có 4 xe, mỗi xe chở 92 tạ hàng; tốp sau có 3 xe, mỗi xe chở 64 tạ hàng. Hỏi:

a) Trung bình mỗi tốp chở được bao nhiêu tạ hàng?

b) Trung bình mỗi xe chở được bao nhiêu tạ hàng?

Câu 11. Mua 5 cái bút mực hết 185 000 đồng. Hỏi mua 7 cái bút mực như thế hết bao nhiêu tiền?

Câu 12. Mẹ mua 48 quả trứng xếp đều vào 8 cái giỏ. Hỏi nếu có 96 quả trứng thì cần bao nhiêu chiếc giỏ như thế? (Mỗi giỏ đựng số trứng như nhau)

Câu 13. Cửa hàng nhập về 120 quyển sách xếp vào 3 tủ, mỗi tủ có 5 ngăn. Hỏi mỗi ngăn có bao nhiêu quyển sách?

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

Câu 1. Một kho có 126 tấn gạo tẻ và gạo nếp, trong đó số gạo nếp ít hơn số gạo tẻ là 24 tấn. Tính số gạo nếp và số gạo tẻ trong kho đó.

Phương pháp

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

Cách giải

Số gạo nếp trong kho là:

$$(126 - 24) : 2 = 51 \text{ (tấn)}$$

Số gạo tẻ trong kho là:

$$51 + 24 = 75 \text{ (tấn)}$$

Đáp số: Số gạo nếp: 51 tấn.

Số gạo tẻ: 75 tấn.

Câu 2. Một hình chữ nhật có chu vi 156 dm, chiều dài hơn chiều rộng 8 dm. Tính diện tích của hình chữ nhật đó.

Phương pháp

- Tìm nửa chu vi của hình chữ nhật
- Tìm chiều dài và chiều rộng theo công thức:

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

Cách giải

Nửa chu vi hình chữ nhật là

$$156 : 2 = 78 \text{ (dm)}$$

Chiều dài của hình chữ nhật là

$$(78 + 8) : 2 = 43 \text{ (dm)}$$

Chiều rộng của hình chữ nhật là

$$78 - 43 = 35 \text{ (dm)}$$

Diện tích hình chữ nhật đó là:

$$43 \times 35 = 1\,505 \text{ (m}^2\text{)}$$

Đáp số: 1 505 m²

Câu 3. Hiện nay bà hơn cháu 48 tuổi. Cách đây 4 năm tổng số tuổi của hai bà cháu là 72 tuổi.

Tính tuổi của mỗi người hiện nay.

Phương pháp

- Tìm số tuổi của bà và cháu hiện nay = Số tuổi hai bà cháu cách đây bốn năm + 8
- Tìm số tuổi của hai bà cháu theo công thức:

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

Cách giải

Số tuổi của bà và cháu hiện nay là

$$54 + 4 + 4 = 62 \text{ (tuổi)}$$

Số tuổi của bà hiện nay là

$$(62 + 48) = 55 \text{ (tuổi)}$$

Số tuổi của cháu hiện nay là

$$62 - 55 = 7 \text{ (tuổi)}$$

Đáp số: Bà: 55 tuổi

Cháu: 7 tuổi

Câu 4. Hai kho gạo có 155 tấn. Nếu thêm vào kho thứ nhất 8 tấn và kho thứ hai 17 tấn thì số gạo ở mỗi kho bằng nhau. Hỏi lúc đầu mỗi kho có bao nhiêu tấn gạo.

Phương pháp

- Tìm hiệu số gạo ở hai kho
- Tìm số gạo ở hai kho theo công thức:

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

Cách giải

Nếu thêm vào kho thứ nhất 8 tấn và kho thứ hai 17 tấn thì số gạo ở mỗi kho bằng nhau nên

kho thứ nhất nhiều hơn kho thứ hai số tấn gạo là

$$17 - 8 = 9 \text{ (tấn)}$$

Số gạo ở kho thứ nhất là

$$(155 + 9) : 2 = 82 \text{ (tấn)}$$

Số gạo ở kho thứ hai là

$$155 - 82 = 73 \text{ (tấn)}$$

Đáp số: Kho thứ nhất 82 tấn

Kho thứ hai 73 tấn

Câu 5. Hai thùng dầu có tất cả 50 lít. Sau khi người ta đổ thêm 5 lít dầu vào thùng I và đổ thêm 10 lít dầu vào thùng II thì lúc đó thùng I nhiều hơn thùng II là 9 lít dầu. Hỏi lúc đầu mỗi thùng có bao nhiêu lít dầu?

Phương pháp

Bước 1. Tìm tổng số lít dầu đổ thêm vào 2 thùng

Bước 2. Tìm số lít dầu ở thùng 1 sau khi đổ thêm = (tổng + hiệu) : 2

Bước 3. Tìm số lít dầu ở thùng 2 sau khi đổ thêm

Bước 4. Tìm số lít dầu ở mỗi thùng lúc đầu

Cách giải

Tổng số lít dầu sau khi đổ thêm vào hai thùng là:

$$50 + 5 + 10 = 65 \text{ (lít)}$$

Sau khi đổ thêm, thùng I có số lít dầu là:

$$(65 + 9) : 2 = 37 \text{ (lít)}$$

Sau khi đổ thêm, thùng 2 có số lít dầu là:

$$37 - 9 = 28 \text{ (lít)}$$

Lúc đầu thùng I có số lít dầu là:

$$37 - 5 = 32 \text{ (lít)}$$

Lúc đầu thùng II có số lít dầu là:

$$28 - 10 = 18 \text{ (lít)}$$

Đáp số: thùng I có 32 lít dầu

thùng II có 18 lít dầu

Câu 6. Một thửa ruộng hình chữ nhật có chu vi 140 m. Tính diện tích thửa ruộng đó, biết rằng nếu tăng chiều rộng 6 m và giảm chiều dài 6 m thì thửa ruộng đó trở thành hình vuông.

Phương pháp

- Tìm nửa chu vi hình chữ nhật

- Tìm hiệu của chiều dài và chiều rộng

- Tìm chiều dài và chiều rộng theo công thức:

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

- Tìm diện tích hình chữ nhật = Chiều dài x chiều rộng

Cách giải

Nửa chu vi thửa ruộng là

$$140 : 2 = 70 \text{ (m)}$$

Nếu tăng chiều rộng 6 m và giảm chiều dài 6 m thì thửa ruộng đó trở thành hình vuông nên chiều dài hơn chiều rộng số mét là

$$6 + 6 = 12 \text{ (m)}$$

Chiều dài của thửa ruộng là

$$(70 + 12) : 2 = 41 \text{ (m)}$$

Chiều rộng của thửa ruộng là

$$70 - 41 = 29 \text{ (m)}$$

Diện tích hình chữ nhật là

$$41 \times 29 = 1189 \text{ (m}^2\text{)}$$

Đáp số: 1189 m²

Câu 7. Trung bình cộng của ba số là 94. Biết số thứ nhất là 85 và số thứ nhất hơn số thứ hai là 28. Tìm số thứ ba.

Phương pháp

Bước 1. Tìm tổng ba số = trung bình cộng $\times$ 3

Bước 2. Tìm số thứ hai = số thứ nhất $-$ 28

Bước 3. Tìm số thứ ba = tổng ba số $-$ (số thứ nhất + số thứ hai)

Cách giải:

Số thứ hai là:

$$85 - 28 = 57$$

Tổng ba số là:

$$94 \times 3 = 282$$

Số thứ ba là:

$$282 - 57 - 85 = 140$$

Đáp số: số thứ ba: 140.

Câu 8. Nhà bạn An thu hoạch được 75kg lạc. Nhà bạn Ngọc thu được nhiều hơn nhà bạn An 10kg lạc. Nhà bạn Huệ thu được nhiều hơn trung bình cộng của nhà An và Ngọc là 15kg lạc. Hỏi mỗi nhà thu hoạch trung bình được bao nhiêu ki-lô-gam lạc?

Phương pháp

Bước 1. Tìm số kg lạc nhà bạn Ngọc thu hoạch

Bước 2. Tìm số kg lạc nhà bạn Huệ thu hoạch

Bước 3. Tìm số kg trung bình mỗi nhà thu hoạch

Cách giải:

Số ki-lô-gam lạc nhà bạn Ngọc thu hoạch được là $75 + 10 = 85 \text{ (kg)}$

Tổng số ki-lô-gam nhà An và Ngọc thu hoạch là: $75 + 85 = 160$ (kg)

Trung bình nhà bạn An và Ngọc thu hoạch được là $160 : 2 = 80$ (kg)

Số ki-lô-gam lạc nhà bạn Huệ thu hoạch được là $80 + 15 = 95$ (kg)

Trung bình mỗi nhà thu hoạch được là $(75 + 85 + 95) : 3 = 85$ (kg)

Đáp số: 85 kg

Câu 9. Một đoàn xe chở hàng. Tốp đầu có 4 xe, mỗi xe chở 92 tạ hàng; tốp sau có 3 xe, mỗi xe chở 64 tạ hàng. Hỏi:

a) Trung bình mỗi tốp chở được bao nhiêu tạ hàng?

b) Trung bình mỗi xe chở được bao nhiêu tạ hàng?

Phương pháp

a) Bước 1: Tìm số tạ hàng tốp đầu chở

Bước 2: Tìm số tạ hàng tốp sau chở

Bước 3: Tìm số tạ hàng trung bình mỗi tốp chở = tổng số tạ hàng hai tốp chở được : 2

b) Tìm số tạ hàng trung bình mỗi xe chở = tổng số tạ hàng hai tốp chở được : tổng số xe

Cách giải:

a) Tốp đầu chở được số tạ hàng là: $4 \times 92 = 368$ (tạ)

Tốp sau chở được số tạ hàng là: $3 \times 64 = 192$ (tạ)

Trung bình mỗi tốp chở được số tạ hàng là: $(368 + 192) : 2 = 280$ (tạ)

b) Trung bình mỗi xe chở được số tạ hàng là: $(368 + 192) : (4 + 3) = 80$ (tạ)

Đáp số: a) 280 tạ

b) 80 tạ

Câu 10: Cho ba số có trung bình cộng bằng 21. Tìm ba số đó, biết rằng số thứ ba gấp ba lần số thứ hai, số thứ hai gấp 2 lần số thứ nhất.

Phương pháp

Bước 1. Tìm tổng ba số = trung bình cộng $\times 3$

Bước 2. Vẽ sơ đồ rồi tìm ba số

Cách giải

Tổng ba số đó là: $21 \times 3 = 63$

Số thứ ba gấp ba lần số thứ hai, số thứ hai gấp 2 lần số thứ nhất nên số thứ

3 gấp 6 lần số thứ nhất.

Ta có sơ đồ:

Số thứ nhất: I----I

Số thứ hai: I----I----I

Số thứ ba: I----I----I----I----I----I----I

Tổng số phần bằng nhau là: $1 + 2 + 6 = 9$ (phần)

Số thứ nhất là: $(63 : 9) \times 1 = 7$

Số thứ hai là: $7 \times 2 = 14$

Số thứ ba là: $7 \times 6 = 42$

Đáp số: số thứ nhất: 7

Số thứ hai: 14

Số thứ ba: 42

Câu 11. Mua 5 cái bút mực hết 185 000 đồng. Hỏi mua 7 cái bút mực như thế hết bao nhiêu tiền?

Phương pháp

Bước 1. Tìm giá tiền của 1 cái bút mực

Bước 2. Tìm giá tiền của 7 cái bút mực = giá tiền của 1 cái bút mực $\times$ 7

Cách giải

Mua mỗi cái bút mực hết số tiền là:

$$185\,000 : 5 = 37\,000 \text{ (đồng)}$$

Mua 7 cái bút mực như thế hết số tiền là:

$$37\,000 \times 7 = 259\,000 \text{ (đồng)}$$

Đáp số: 259 000 đồng.

Câu 12. Mẹ mua 48 quả trứng xếp đều vào 8 cái giỏ. Hỏi nếu có 96 quả trứng thì cần bao nhiêu chiếc giỏ như thế? (Mỗi giỏ đựng số trứng như nhau)

Phương pháp

Bước 1. Tìm số quả trứng trong mỗi giỏ

Bước 2. Tìm số giỏ để xếp 96 quả trứng

Cách giải

Mỗi cái giỏ xếp được số quả trứng là:

$$48 : 8 = 6 \text{ (quả)}$$

Nếu có 96 quả trứng thì cần số giỏ là:

$$96 : 6 = 16 \text{ (cái)}$$

Đáp số: 16 cái giỏ.

Câu 13. Cửa hàng nhập về 120 quyển sách xếp vào 3 tủ, mỗi tủ có 5 ngăn. Hỏi mỗi ngăn có bao nhiêu quyển sách?

Phương pháp

Bước 1. Tìm số quyển sách trong mỗi tủ

Bước 2. Tìm số sách trong mỗi ngăn

Cách giải

Mỗi tủ có số quyển sách là:

$$120 : 3 = 40 \text{ (quyển)}$$

Mỗi ngăn có số quyển sách là:

$$40 : 5 = 8 \text{ (quyển)}$$

Đáp số: 8 quyển sách.